

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id euidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes száma ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

Oláh tanulságok.

Az oláhok mozgalmak a vége felé verődik. Elpusztítottak egy csomó embert, fölguytottak, szétromboltak egy sereg birtokot. A zavargók, — amint írják — ezer számra ülnék a börtönben s most vége az oláh szabadságharcnak.

Máshol is, nálunk is voltak olyanok parasztmozgalmak, melyeknek jellege agrárius volt, vagyis alapját a föld bírása és birhatása képezte. Ezek a népfordulalmak akkori kifejlődésükben, midőn már veszedelmesekké váltak s vér patakzott nyomukban, rendszerint politikai jellegű öltöttek magukra s az egyes politikai árnyalatok kihasználta eszközövé születtek, bármily neves intencióból keletkeztek legyen is. És ekkor a két hatalmas tényező: a támadó és a megtámadott között csak egy remedium volt: „aki bírja — marja” elve. Hogy ki nek volt igaza s mily mértékben, azt egyik sem kérdezte. De nem is kérdezhettem egymástól, mert mielőtt ennek a kölcsönös megértésnek az eszméje megszületett volna mindkét-tusakodó pörös fél agyában, akkor már odafurakodott közéjük a harmadik, a romboló, a disszolvens elem, melynek elve mindig az volt: Calumniare audacter, semper haeret aliquid. (Rágalmaz

vakmerőn, valami csak rajta ragad.) Vagyis a zavarosban halászni, mindig hoz valamin a konyhára.

Ez a disszolvens elem pedig mindig a keresztény erkölcsnek fittyet hányó zsidóságból került elő. Ugy a multban, mint a jelenben; ugy másutt, mint minálunk. A megtámadott mindig vak volt, — nem látván bele a néplélekbe, nem tudta kellőképen mérlegelni, hogy csordultig van-e a pohár? A másik fél, az elégedetlenek tömege pedig nem gondolt arra, hogy van-e abban a másik félben — akinek ő dolgoz munkása — szív. S hogy ez a szív a nyomoron segíteni fog, csak közeledni kellene hozzá.

És itt kezdődik a harmadiknak, az ördög ügyvédjének a szereplése. Ez a disszolvens elem felismerően jó szimatja folytán a helyzetet, nem ment a gazdához, a földesurhoz, egyszóval a kötött tőkéhez, hogy kinyissa a szemét, mert tudta, hogy ebből neki semmi haszna sincs, hanem elment a kötött nyomorhoz s ígért neki a mennyei mannaát az arany trónusig minden jót, amit elképzelhet az éhes fantázia Eldorádóban. Könnyebben megkeríteni pedig semmit sem lehet, mint a szükséglet, a nyomort. Ezek a lelkiismeret nélkül való emberek pedig mindig igen jól tudták

a módját annak, mint lehet elvakítani az éhes tömeget a másik vak ellen. S tudták azt is, hogy amikor az egyik fél nem világosított vak és a másik elvakított, szerencsétlen összezsap, akkor ő nyugodtan, kaján mosollyal az ajkán, mint gaudiens tertius odébb áll, máshol halászni a zavarosban. Az emberi vérfürdő után aztán az egyik részen meggyökeresedik a hálátlanság elleni gyűlölet, a másik részen pedig a veszített csata után megmarad a hiu reménység. Hogy egyik is, másik is arra gondolna, hogy azt a kárhozatot felidéző harmadikat tegye ártalmatlanná, arról szó sincs. Így azután az antagonizmus tovább is fennmarad s mindkét fél gyűjti az erejét az újabb csatára.

Ez a történelem tanúsága. Mindezek a gondolatok pedig eszünkbe jutnak a moldvai és havasalföldi román paraszt-zavargások alkalmából. Hogy mi történik odaát a délkeleti Kárpátokon túl, azt bizonyosan megmondani nem tudjuk. Nem pedig különösen azért, mert az ott történelekről nyugatról kapjuk az értesüléseket. Ezek az értesülések pedig részben hibásak, részben tendenciózusak. Annyi bizonyos csak, hogy odaát parasztfordalom volt s hogy ez a fordalom a zsidók és idegen nagybirtokosok ellen fordul. Az

Találkozás.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

— Történet a telepathia világából —

1.

Egy áprilisi estén egyedül bolyongtam a 1-i park utjain. A fácskák elcsendesedtek már a park végében, a rigó elhallgatott, a fülemile még a várakozás zárai alatt tartotta parasztos trilláit, csak a cs—i hegyek közül a parkba futó kis patak vizé csobogott, amint szelid vizésést alkotva a halastóba szakadt. Gyöngyvirág és ibolya illatától volt balszamos a levegő. Csillagok ezrei ragyogtak az égen, csillagok ezrei ragyogtak a nyugvó vízben. A merengés szelleme uralkodott mindenben. Ama hangulatos esték egyike volt, mikor az emlékek valami füllel nem hallható feladásra feltámadnak, körüllegik az embert s árnykarjaikkal fájón, édesen magukhoz szorítják az érzésekkel küzdő szívet, sugnak-bugnak rég eltemetett történetekről, kacagó, verőfényes napokról, rég felszáradt könyvekről, mintha meg akarnák menteni a szívet a jelennek szenvedéseitől, vagy megirigyelnék a jelennek örömeit s hívnanak, csalogatnának vissza rég behomoszott ösvényekre. Felöltömet menteszerűen a vállamra vetve s lecsüngő két szárnyát elül összefogva megálltam a tóparton. Egymást változtatva jelentek meg előttem a multnak ismerős alakjai. Gyerekori játszópajtások, mosolygó arcok, pajkosan hivatkozó fehér kezek, szemrehányó tekintetek, akaratos, büszke pillantások, ahány, annyiféle emlékek, az egykor még zendülő szívnek annyiféle örömet és bánatot támasztva föl lelkemben. Ott táncoltak körülöttem zavaros összevisszaság-

ban, mintha el akarnának előlem valakit takarni. Küzdöttem velük; vissza akartam őket temetni oda, ahonnan előjöttek, hogy ne zavarjanak, ne bántsanak; eltakartam előlük arcomat, könyörögtem nekik, hogy menjenek vissza sirjaikba, aludják tovább a feledés álmát, ne ijesszessék, ne nyugtalanítsák az élő érzéseket. Hiába. Belekapaszkodtak karomba, levették kezemtől az arcomról s ott rajzottak előttem; szemembe néztek, egyik pajzánul kacagva, a másik könnytől csillogó, a harmadik mély tüzi, szenvedélyesen villogó szemekkel, a negyedik gunyosan mosolyogva a kárörömmel visszatartó kifejezésével arcán, kéjelegve lelkennek kínos vergődésén. Nem tudtam tőlük szabadulni...

Sokáig tartott, mire egy alakot határozott körvonalakkal láttam közülük kibontakozni. Fehérruhás, fekete szemű istoklás lányka volt, akivel kis hugomnak és udvarunk több lárnás apróságának társaságában sok tavaszi délutánon játszottuk azokat a rég elfelejtett gyermekjátékokat. Nem merem mondani, hogy szerettem ezt a lányt, de arra emlékezem, hogy nem éreztem jól magam, ha őt nem láttam játszótársaim között. Most is magam előtt láttam. Mintha ott lebegett volna a csillagos víz tükörén, felhevülve, kipirult arccal, amint a játék fáradsámai után szoktam látni. Nevetett, hivatkozott s én hogy-hogysem megszédülve előrebuktam.

— Az Istenért, Domine, mit csinál? — kiáltott valaki mögöttem s ugyanakkor két erős kar tartott vissza a vízbebukástól.

Tanítványom volt, aki észrevétlenül utánam lopakodott a kastélyból. Hirtelenében nem tudtam magam kimagyarázni s ő meg volt győződve, hogy én a vízbe akartam magamat ölni.

2.

Éreztem, hogy azzal a fehérruhás, fekete szemű leánnyal előbb, vagy utóbb, de találkozni fogok. Őt év óta nem láttam már.

Akárki mit mond, én hiszek a telepathiában. Nem tudok neki magyarázatot adni, de a tapasztalások, — életünknek e vaserjű zsarnokai, — parancsolják, hogy higgyek benne. Az a sejtelmes előreérzés, mely következetes igazságával annyiszor gondolkodóba ejtett, most is erőt vett rajtam. Mint a távoli vihart tarajos fellegek kíséretében megelőző hideg szél átsüvit a mezőkön, úgy suhant át lelkemen a már-már hitté erősödött sejtés. A „találkozás” előrevetette — csodálatos! — nem fényét, de komor árnyékát...

Mikor tanítványommal bementünk, szokásunkhoz híven nem feküdtünk le azonnal, hanem az ő szobájába vonultunk; ott cigarettára gyujva s mindégnyikünk egy zsölybébe ereszkedve csendes diskurzusba merültünk. Sötétben voltunk. A késő estének tompa csendje, az erős cigarettának izgatógó füstje s a hangulat, mely a tóparti epizód nyomán erőt vett rajtunk, ellenállhatatlanul fantasztikus ténre vitte beszélgetésünket. Egymás után kerültek szóba a kísérteties históriák, a spiritizmus tünémenyői, ezeknek kapcsán később a telepathiának néha csodálatba ejtő eseményei. Nem tudtam elhallgatni egyre erősödő előérzetemet. Elmondtam mindazt, ami a tóparton benem végbement. Leírtam a fehérruhás leány szereplését, megmondtam még a nevét is és beszélgetésünk vége az lett, hogy olyan bizonyossággal tekintettünk a „találkozás” elé, mintha azt tervszerűen kiüztük volna.

Harmadnap Cs. község felé kocsiztunk. Jó

Mai lapunk 4 oldal.

oka tehát nem lehet más, mint nemzeti népforradalom a fekvő tőke zsidó és idegen birtokosai ellen. A szocialisztikus agrárforradalom tehát földéhségből tört ki. Ha így állapítjuk meg a helyzetet — s minden valószínűség e mellett a felfogás mellett szói, — akkor könnyen érthetővé válik a forradalom. Tudnunk kell, hogy Romániában, de különösen a moldvai és havasalföldi részen a nagy latifundiumok a mezőgazdaság típusai. A nép ugyszólván jobbágyi sorban él. A nép csak névleg ura földjének, amennyiben az urbéri birtokváltást nem fizeti. Ez azonban még nem volna baj. Hanem az, — ami Irország agrárforradalmait előidézte, — hogy ezeken a latifundiumokon a nagybirtokrendszer a gazdálkodási típus. Ezek a nagybirtokok pedig majdnem kivétel nélkül zsidók, akik kisebb részletekre osztva a bérletet albérlésbe adják ki a népeknek. Így a nép kétféleképpen dolgozik: az urnak és a nagybirtók zsidóknak. Az ur megkapja a maga részét, a zsidóknak is marad még ugyanannyi. Vagyis végeredményében a bérlet kétszer annyit vag zsebre, mint amennyit az ur vágna, ha maga gazdálkodnék, vagy közvetlenül adná bérebe a népeknek földjét. Így ellenben a zsidó semmi munkáért ugyanannyit kap, mint maga a tulajdonos. Ime egyik részről a rövidlátás, másik részről az elégedetlenség. Csak egy kis szikra kell s lángra lobban az egész ország.

Szomorú állapot, melyet jó lesz megjegyezni nekünk, ahol oly nehéz ma a gazdákknak a helyzete s oly csordultig van a Jakabok jóvoltából hol jogos, hol jogtalan kereséssel az elégedetlenség pohara. Vegyék fontolóra a gazdák ezeket az eseményeket, mert itt nem sporadikus tünetekről, hanem szakszervezetileg rendezett lázadásokról van szó. Vegyék fontolóra azt, hogy az a nép, az az elvakított, sóvárgó nép nem látja a bankok szobái-

lovaink pompásan egyöntetű gyorsasággal vittek bennünket. Szótlanul ültünk egymás mellett. Tanítványom a szakértőnek gyönyörűségével figyelte a lovak déleceg járását, míg én gondolatokba merülve abban a csodás világban kalandoztam, melyben eltűnik szem elől minden, ami anyag, ahol csak a materializmus ellen meredő örök argumentum: a lelkeket összefonó érzések világa foglalkoztatja a gondolatokat.

Erős kanyarulat felé közeledtünk. Önkéntelenül fölriadtam gondolataimból. Megnevezhetetlen érzés hangja szólt meg bennem, hogy a kanyarulat tulsó felén valami komoly dolog fog történni. Nem csalódtam. Mikor az ut gőrbületének másik felére értünk, embercsoportot látunk befordulni a temető kapuján. Feihótelien volt az ég, melegen tüzött a nap! megragadó ellentét volt a természetnek tavaszi szépsége és a halálnak a temetési menet láttára fölbukkant gondolata között. Megállítottuk a kocsi, leszálltunk s valamit titokzatos erővel hajtván a menet végéhez csatlakoztunk.

— Kit temetnek? — kérdeztem egy ráncosképű, öreg nénikétől.

ban heverő aranyhalakat, nem látja mint szeldeli le a részvényes, a kuponokat. De a föld, a fekete föld előtte van. A szemét folyton izgatja s megkivánja. A kerítő Jakab pedig a sarkában. Az az elvakított nép nem mérlegeli, hogy az a kuponokban és guruló aranyakban rejülő mozgó tőke csak szipolyozza, az az anyaföld pedig nem csak munkát kér tőle, de életet is ad neki. Az a nép csak azt látja, hogy az a föld nem az övé.

Most itt a tavasz. Most a népek elfogyott az élelme. Hogy legyen, eladja a zsidónak potom áron az őszi búzáját. Az a zsidó pedig azt mondja neki: Látod, János, ha az a darab föld is, az X. uraságé, a tied volna, akkor nem szorulnál kölcsönre! És a parasztnak ököibe szorul a keze. De nem a zsidóra, hanem a földesurra, aki épp oly rabszolgája a zsidónak, mint ő jó maga. És azt sem látja elvakultságában János, hogy ő csak nyáron dolgozik. S abból akar megélni az egész esztendőn.

Ha tehát elvakult az elégtellen nyomor s nem lát, vagy ha lát is, tehetetlen már a földtőke, akkor az államnak, a földmívelésügyi és belügyi miniszternek jut az a magasztos feladat, hogy egyrésztől kinyissa a szemét az elvakítottaknak s segítségére siessen a tehetetleneknek. De ehhez az első lépés az, hogy a homo perditusokat, a Jakabokat ártalmatlanokká tesszik. Salus reipublicae suprema lex esto!

A belvárosi Katolikus Körről.

Irta: Dornis István.

I.

Most, hogy a székesfehérvári Katolikus Kör a tagok részvételével folytán előállott határozatképtelenség miatt ez évi közgyűlését kénytelen volt elhalasztani, azt hiszem nem lesz feles-

— Egy fiatal leányt.
— Hogy hívták? — tudakozódtam tovább.
Az asszony felelt, tanítványom és én pedig akaratlantl összenézünk, mert a név ismerős volt; a fehérruhás, fekete szemű leányé.

— Aztán hogyan halt meg? — folytattam mintegy parancsszóra a kérdezősködést.
— Csodálatos volt biz' az uram. Tegnapelőtt este nagy vacsora volt nálunk; édesapjának a nevenapja volt. A leány egyszer csak eltűnt. Egy darabig nem vették észre, de aztán hogy sokáig nem jött, hát keresni kezdték. Sok keresés után, ugy éjjeltájban, valaki egy zsebkendőt talált a kut szélén. Menten hosszu létrát eresztettek a kutba s ott találták a leányt — holtan. Ugy ölte-e magát a vízbe, vagy véletlenül esett e bele, csak a jó Isten tudná megmondani.

Végighallgattuk a szertartást. Mikor aztán a koporsót a sírba eresztették, odaballagtam a gödörhöz, néhány marok görgöngyöt dobtam a koporsóra s az Irás szavaira gondoltam: kifizérhetetlenek a te utaid, én mindenható Istenem.

Viktorian.

leges ennek a — ha nem is tulságosan tragikus, de örvedetesnek sem mondható — tünetnek okairól elmélkedtünk.

Gondolataimat kizárólag a belvárosi Katolikus Kör körül összpontosítottam, melynek kilenc év óta szerény tehetségemhez mérten csendben munkálkodó, jó és balsorsban osztozó tagja és nyolc év óta tisztviselője vagyok.

A husvéthétfői meg nem tartott közgyűlés gondolkodóba ejtett s a Katolikus Kör életében eddigelő elő nem fordult eset mentségére nem vagyok hajlandó megelégedni azzal a többek által hangoztatott vigasztalással, hogy ez a — hogy ugy mondom — „közgyűlési részvétlenség” összes társasköreinknek krónikus nyavalyája. Elég baj, hogy így van, de az én szemem azok után az okok után kutat, melyek rovására a katolikus közönségnek ez a Kör ügyei iránt való érdeklődéshánya irandó. Mert a tényleg nem legszerencsésebben megválasztott közgyűlést napot sem szabad egyedüli bűnbaknak tekinteni.

Mult év végén egy sürgető, szinte keserű hangú kérdés jelent meg egyik keresztény napilapunk hasábjain egy jőnevű papi írónak tollából. A kérdés mindnyájunknak szólt, kik a katolikus megújodást szolgáló hivatott katolikus társadalmi tevékenység munkásainak valljuk magunkat. Annýra jogos, annyira indokolt e kérdés, hogy megérdemli, hogy komolyan foglalkozzunk vele. „Uram! — ez volt a kérdés lényege — mikor hagyunk fel Katolikus Köreinkben a limonádé ízű koncertek és farsangi táncmultságok rendezésével, a Katolikus Köreink kaszinó-jellegének kidomborításával és mikor lépünk már egyszer a tettek terére!”

Megpróbálom választ adni erre a világosan feltett kérdésre s elmondom egyenesen, őszintén véleményemet a mi katolikus körünk szelleméről, egy évtizednél hosszabb idő alatt kifejtett működéséről.

Katolikus köreink innen-onnan másfél évtizedes multra tekinthetnek vissza Magyarországon. A miénk ez idén töltötte be tizenkettedik életévét. A kezdet nehézségei eltűntek, a gyermekévek elmúltak, nézzünk tiszta, elfogulatlan szemmel körül s adjunk számot magunknak: mit tettünk a lefolyt tizenkét év alatt? Más városok katolikus köreinek életét közelebbről nem ismerem, azért róluk nem is szólok. Tudom, hogy sok helyen annyi sem történt, mint nálunk, de ez a tapasztalat engem nem vigasztal és nem lesz elbizakodottá.

Lássuk a mi „eredményeinket.” Hangszulyozom, hogy a száraz tények elsorolására fogok szorítkozni. Köztudomásu tény az, hogy katolikus köreinket keletkezésük alkalmával a 90-es évek elkeseredett politikai küzdelmeiből szinte önkéntelenül fakadó határtalan ellenszenv fogadta. Az elfogult szem, mely az akkor aránykorát élő, diadalmaszörben tobzó liberális sajtó szemüvegén át nézett mindent, a katolikus körökben sem látott egyebet, mint amit az ellenség bennünk láttatni akart: a türelmetlenség melegágyait, az akkor még nagyon szalonképtelen néppárti poli-

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testület, megszűnteti a köhögést, vándorokat, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéketlen utánzatokat is kínálunk, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolását.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche”

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárban. — Ára üvegenként 4.— korona.

tika társadalmi expozitúráit, akadályát minden haladásnak, minden felvilágosodásnak, elfogult üldözöttségét minden ellenvéleménynek. A székesfehérvári katolikus kör is sokáig érezte rettentő súlyát ennek az áldatlan helyzetnek. Nyolc éven át húzódtott meg szerényen a 80-90 tagot számláló belvárosi katolikus kör oly helyiségben, melybe áldozat volt eljárni, melyben szégyen volt tartózkodni.

De azért folyt a lelkes munka a szűk falak között; a város közönsége kénytelen volt megismerni a Katolikus Kör igazi szellemét, kénytelen volt észrevenni bennünket és — kaptulálni. Fényes, új otthonunk létesítésének éve hatalmas fordulópontot képez körünk életében. A tagok száma mintegy varázsütésre harmadfélszázra szökkent s most, újabb három év után biztos léptekkel haladunk a 400 felé!

Fényesebbnél fényesebb estélyeink egymást követték, közönségünk rendületlenül kitartott mellettünk, helyiségeink naponként sürün látogatva, felszerelésünk, berendezésünk páratlanul áll a városban és alig hagy fenn kívánni valót, tagsági díjaink rendszeresen befolytak s így anyagi helyzetünk teljesen szilárd alapon nyugszik.

És mégis, dr. Vargha Dezső szava (ő az említett kérdés tüzes jelkű felvetője) elevenbe vág és gondolkodóba ejt engem. Megvallom őszintén, engem — s azt hiszem velem együtt nagyon sok gondolkodó embert — a mi Katolikus Körünk nem elégíti ki. Van országra szóló szent István termünk, de még nem honol benne szent István szelleme, vannak százakra menő tagjaink, de még nincs igazi katolikus közönségünk, van berendezésünk, de nincs katolikus öntudatunk; estélyeink nincsenek minden „limonádé“ nélkül, egy szóval: *van Katolikus Körünk, de nincs eszelekvő katolicizmusunk.* Nincs egy elszánt, minden mellékgondolat nélküli való gardánk; egy ügyeinknek, ünnepélyeinknek, multságainknak sorsát mindenkor szívén viselő törzskarunk, egy körünk, törekvéseink érdekében folytonosan, lankadatlanul agitáló, szervező, lelkesítő *intelligenciánk.*

Már pedig katolikus meggyőződés, katolikus élet nélkül a katolikus körök semmit sem érnek. A koncertek, rendezze bár azokat a katolikus kör, a táncmultságok, szórakozzék bár ott a katolikus ifjuság, legfeljebb csemegeszámba jöhetnek. Ezekből nem íradak katolikus élet. Itt az ideje, hogy egy kicsit táplálkozzunk is, mert eddig bizony jóformán csak csemegéztünk. A kör szépen fejlődő könyvtára már kezdi ezt a célt szolgálani azáltal, hogy a tagokat lassan-lassan a nem léha irodalom élvezetére szoktatja, de ez alig több a semminél.

A *lelki élet* felébredése terén Püspök Urunk Ömeltósága már megtette az első kapavágásokat, de a százkaru polyp ellen százfélől kell küzdeni. Erős meggyőződéssel vallom, hogy minden irányu katolikus tevékenység gyökerének, ha életképes kíván lenni, igazán vallásos, hitből élő szívekbe kell ereszkednie. E véleményem nem túr kritikát, mert a történelem s az élet igazolja. Am e tény mellett tagadhatatlan az a másik is, hogy katolikus közönségünk évtizedek óta idegen utakon jár, idegen befolyások járszalagján vezeteti magát, idegen szellemmel töltekezik. Lelkét a tulnyomó számban léha irodalmi termékekkel táplálja, erkölcsienlenség szolgálatába szegődött művészetben gyönyörködik, a már Budapestben is megnyílt Szabad Iskolában az ugynevezett „szabad gondolat“ apostolai alakítják ki világnezetét, az igazság, a tisztesség és módor tekintetében a

képzeltető legalacsonyabb fokon álló sajtó irányítója politikai és társadalmi feltevéseinek.

Akárjuk, hogy ez a szomorú kép megváltozzék? akkor fel kell vennünk a küzdelmet már egyszer egészen komolyan és az egész vonalon. S ez a katolikus kör igazi hivatása.

UJDONSAGOK.

Időjelzés: enyhébb, nyugaton több helyütt csapadékok.

— **Kinevezések.** Günther Antal dr. igazságügyminiszter *Hrabovszky* Aurél kir. alügyészt kir. főügyésszé nevezte ki. *Hrabovszky* Aurél hivatalában továbbra is városunkban marad.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyminiszter *Turner* Károly dr. és *Varga* Mátyás a helybeli főreáliskola helyettes tanárait ugyan ezen iskolánál rendes tanároknak nevezte.

— **Dr. Vargha Zsigmond** vármegyei tisztí főorvos 50 éves orvosi jubileumát az orvosi, megyei tisztviselő- és a gyógyszerészi kar együttesen ünnepli folyó hó 7-én. Az ünnepély műsora a következő: 1. Az orvosi kar részéről az üdvözlő beszédet tartja dr. *Palaki* Ármin orvos s átnyújtja az egyetemről küldött doktori díszoklevelet s az orvosi kar részéről adott díszalomból. 2. A vármegyei tisztviselői kar részéről üdvözlő: *Szűcs* Jenő alispán. 3. A város közönsége nevében üdvözlő: *Tóth* István főjegyző. 4. A gyógyszerészek nevében üdvözlő: *Kovács* Á. Sándor gyógyszerész. Az országos orvosszövetség részéről üdvözlő: dr. *Nékán* Lajos egyetemi tanár. — Az ünnepség d. e. 10 órákor kezdődik a vármegyeház nagytermében; az ünnepséget követőleg diszebed lesz a Magyar Király szállóiban. Az ünnepélyen és diszebeden hölgyek is részt vehetnek. A rendező bizottság dr. *Vargha* Zsigmond barátait és tisztelőit ez uton is meghívja, hogy az ünnepélyen és diszebeden résztvegyenek.

— **Áthelyezés.** *Herdlicka* Aladár huszár főhadnagy városunkból Csernovitzba helyezett át.

— **Elhalasztott közgyűlés.** A Kath. Körnek a múlt vasárnapra kitűzött közgyűlésén oly kevesen jelentek meg, hogy a közgyűlést el kellett halasztani, nem lévén határozatképes. Hát bizony mindössze ennyi az érdeklődés, a buzgalom bennünk. Hanem azért örökös a panasz, hogy mi katolikusok semmire sem megyünk, bennünket mindenünnen leszorítanak, tért veszünk stb. stb. Hát csak panaszkodjunk. Hátha így megyünk valamire.

— **Eljegyzések.** *Stermeczky* Lajos joghallgató eljegyezte *Röhlch* Margitkát. *Vértes* Kálmán vármegyei hivatalnok eljegyezte *Seill* Mariska kisasszonyt.

— **A Mantz-övedo** ünnepélyes megnyitása e hó 7-én d. e. fél 11 órákor lesz, melyen az ünnepi beszédet *Kutly* József főigazgató mondja.

— **Balassa Kálmán** hegedűművésznek a m. kir. Operaház tagjának április 6-án tartandó helybeli hangversenyt tárgyaló hírünkben és a falragaszokon a közreműködő *Kaltenacker Ilonka* urhölgy neve tévedésből helytelenül iródott, mit ezennel helyesbítünk.

Együttal megjegyeztük, hogy e hó 6-ra hirdett hangverseny közbefjött akadályok miatt *szerdára e hó 10-re* halasztatott el.

— **Rossal Rozina hangversenye.** *Rossal* Rozina a csernovitzi opera széphangu énekesnője szombat este tartja hangversenyt. A hangverseny műsora a követi ez: *Siradella*: Sei miei sospiri; *Mihalovics*: Liliomszál; *Heusen*: A Manzanares partján; *Paissello*: Zingarella; *Erényi*: Bánatúzó; *Erkel*: Hunyadi László dalműből *La Grange* nagy ária; *Erényi*: Merengés; *Káldy*: Csalogánydal; *Wagner*: Tannhäuser című dalműből *Erzsébet* nagy ária; *Farkas*: *Pityalatt*; *Saint Sains*: *Sámson és Delila* c. dalműből *Delila* nagy ária; *Delibes*: *Chanson Espagna* és a *Lakmé* c. dal-

műből *Csengettyű* ária; *Veckertin*: *Mamam dit'es mois*; *Offenbach*: *Hoffmann meséi c. dalműből* *Aaba* ária; *Dell Acqua*: *Villanelle*.

A hangverseny iránt városszerzte nagy az érdeklődés. *Katonatisztek*: 20 százalék kedvezményben részesülnek. *Jegyek* a *Krausz Verona* donánytűzdjében kaphatók.

— **Köszönetnyilvánítás.** A csóri és inotai hívek nevében is hálás köszönetet mondok az Oltáregyesület tisztelt vezetőségének ezen templomok részére adott kegyes ajándékaikért, *Toman* Antal plebános.

— **A Jótékony Nőegylet** 1907. január 1-től április 1-ig 142 szegény között 2415 koronát osztott ki. Ebből rendes segély címén 1348 koronát, rögtöni segély címén pedig 1067 koronát juttatott a szegényeknek.

— **A Délivasturól.** A Délivastur igazgatósága, mint értesülünk, méltányosan teljesítette az alkalmazottai kérésének lényegesebb részét, nevezetesen méltányolva az altisztek, szolgák és munkások nehéz megérthetési viszonyait, április 1-én életbe léptetendő drágasági pótlékkal igyekezik helyzetükön javítani. Az igazgatóság ezen eljárása megnyugtatta az altiszteket és munkásokat, ellenben módelett elkeserítette a forgalmi tiszteket, kiknek a részére drágasági pótlékok — nem ígérték meg. Ezért, mint több állomásról nyert legmegbízhatóbb értesüléscink jelentik, a Délivastur forgalmi tiszteit elhatározták, hogy lelközzelebb passzív rezisztenciába lépnek, feltéve, hogy közben róluk is nem gondoskodnak. Felhívásuk állítólag már a napokban meg fog jelenni.

— **Közgyűlés.** A Vöröskereszt Egyesület székesfehérvári választmánya a jövő vasárnap d. e. 10 órákor a városház termében közgyűlést tart.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazok, kik boldogult, felejtethetlen jó édes anyánk elhunya alkalmából részvételüket nyilvánítani, a koporsóra koszorukat helyezni s a temetés tartamára fogataikat rendelkezésünkre bocsájtani szivesek voltak, soha megmem szüno hálaunkat és köszönetünket. — *Székesfehérvár, 1907. április 4-én.* — *Schmelzer Margit és Irma.*

Koszorukat küldték:

Feladhatetlen drága jó anyáknak — *Margit és Irma* Isten veled, jó testvérem, — *Póni.*
Utolsó üdvözlötünk az édes *Mari* néniénk. — *Schmid-lechner* család.

Feladhatetlen öccsünknek — *Anna, Feri, Mady.*
Szeretett jó *Mari* néniünknek, — *Hermán, Józsi és fiai.*
Szeretett *Mari* néniünknek, — *Nándor és Nécsi.*
Szeretettünk jelölül — *Ezsiske és Árpád.*
Szeretettünk jelölül — *Emma, Feri és Mária.*
Szeretett-jelölül — *Szabó család.*
Szeretettünk jelölül — *Kappes család.*
Szeretettünk jelölül — *Emma és Papi.*
Tiszteletünk és szeretetünk jelölül — *Kovács Károly és családja.*

Öszinte részvétünk jelölül, — *Krécsy, Ármos, Seidel.*
Szeretett nagyöccsünknek — *Jóska.*
Szeretett jelölül, — *Erzsike.*

Tiszteletünk jelölül, — *Scherer Ottó és családja.*

Tisztelet és szeretet jelölül, — *Lakatos Nina.*

Csokrok: Szeretettünk jelölül — *Emmi és Maucsi.*

Szeretettel — *Gal Ilénsz.*

Öszinte részvétellel — *Say Istvánné.*

Részvételük jelölül — *Dieballa Györgyné.*

„ — *Udvardy Mariska.*

„ — *Szűcs Gedeonné.*

„ — *Dr. Fiath Györgyné.*

„ — *Udvardy Szefim.*

— **Siketnémák.** A Sopronvármegyei és Sopronvárosi Siketnémák Intézetének igazgatója kérte a Városi Tanácsot, hogy a székesfehérvári s így kerületébe tartozó tanköteles (3-5 éves) siketnémák névjegyzékét vele közölje. *Erre Scirbék* József igazgató a következőkben nyújtotta be a Városi Tanácshoz a tanköteles siketnémák jegyzékét: *Máhr*, István 4 éves (Salétrom-u.-12.), *Komlósi* István 8 éves (Széchenyi-u. 105.), *Bokor* Mária 7 éves (Ösz-u. 17.), *Törke* Erzsébet 11 éves (Olaj u. 49.).

— **Szabad vasárnap délután.** A főkapitányság a fodrászsegédek kérésének engedve elrendelte, hogy a fodrász üzleteket a vásárok vasárnapján déli 12 órákor zárják. A kereskedelmi miniszter előírása szerint is az egésznapos üzlet nyitvatartás csak ipari s élelmi cikkek elárúsítóinak szól.

— **A táviró és telefon.** A táviró és távbeszélő szolgálat április hó 1-6-án szeptember hó 30-ig reggeli 7 órától este 9 óráig tart.

— **A gazdasági cselédlakások.** A múlt év június 17-én a m. kir. belügyminiszter 63107/1906. szám alatti rendeletét adott ki az összes törvényhatóságokhoz, hogy addig is, amíg a cselédlakások építésének ügye törvényhozási uton szabályozva lesz, alkossanak szabályrendeleteket, melyben a gazdákat egy bizonyos időn belül kötelezzék arra, hogy cselédeknek úgy a közegészség, mint közérköcsiség szempontjából megfelelő lakásokat építtessenek, illetve a meglévőket megfelelő módon alakítsák át.

A Fejérmegyei Gazdasági Egyesület múlt év július hó 10-én tartott igazgató-választmányi ülésében elfogadta Koller Pál, Szegedi Kósa Miklós és dr. Pajzs Gyula ig. vál. tagok által a gazdasági szegedményes cselédek lakásairól készített szabályrendelet tervezetét, s azt Fejérmegye alispánjának olv. kerellemmel küldötte meg, hogy a tervezet alapján hasonló szabályrendeletet készítenni sziveskedjék.

— **Névváltoztatás.** Stern József, csurgói illetőségű, budapesti lakos vezetéknévét belügyminiszteri engedéllyel Sonló-ra változtatta.

— **A háziszolgának hármat kell csemetni.** Még a villanyössztrájk idején történt. A köruton lomhán döcögött egy sárga kocsi. A Doh-utca táján hirtelen nekilendült és néhány perc alatt elűtött egy nagy feketeruhás, aranyosapkás embert, Nyomban csődült támadt. A főmeg ökleit mutogatta; mások az áldozatot tapogatták, a kinek szerencsére az ijedségen kívül nem esett semmi baja.

— **Miért nem csemetet?** — kérdezték harmincan is egyszerre.

— **Csemettem biz' én kérem alázatosan kétszer is.**

Erre föluggott a sinek közül a feketeruhás, aranyosapkás áldozat.

— **Hát nem tudja, a háziszolgának háromszor kell csemetni!**

— **Katonai lóvásár.** Sárszentmiklós községben a budapesti I. sz. loavató bizottság május 8-án d. u. 3 órakor katonai lóvásárt tart.

— **Veszekedő lakótársak.** Baki József, pütkői lakos, még ezelőtt négy évvel megvette P. Szabó István házát, azonban csak most sikerült az árát letérlesztenie. A vétel után Szabó és Baki együtt laktak s folytonosan veszekedtek, pereskedtek a letérlesztendő pénz miatt. 1906. május 7-én Szabó még a szokottnál is keményebben vagdalt válogatott titulusokat Baki fejéhez, ki erre ásót ragadott s ellenfelének, miközben az kezét védelemre emelte, egy újját levágta. A helybeli törvényszék tegnapelőtt tárgyalta az ügyet s Bakit 6 hónapra, Szabót pedig, kit becsületsértés miatt szintén büntösek talált, 10 korona pénz-büntetésre ítélte.

— **Felelőviteli főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél április havában megtartandó felelőviteli tárgyalások: Április 4. Píringér Márton könnyű testisértés; R. Nagy Ferencné becsületsértés, Szele Julianna becsületsértés, Szluha István becsületsértés, Pchajzer János becsületsértés, Molnár József rágalmazás.

— **Bűnügyi főtárgyalások.** A székesfehérvári kir. törvényszéknél április havában megtartandó főtárgyalások:

Április 5. Tóth István zsarolás. — Április 6. Forgács Ignác vétkes bukás, Verlits Gergely hatóság ell. erőszak. Tanz István lopás. — Április 9. Károly Margit lopás, Szili József lopás, Kovács Sándorné lopás, Heftar Jakab (Jenő) lopás. — Április 10. Físter Ferenc súlyos testi sértés, Wunst Márton súlyos testi sértés, Király István gondatlanságból okozott súlyos testisértés. — Április 18. Horváth Mihályné hamis tanúzás, Hakfelner István, hamis tanúzás. — Április 16. T. Juhász János s 6 tsa súlyos testi sértés, ifj. Kiss János s tsa súlyos testi sértés, Krausz Lajos súlyos testi sértés. — Április 17. Németh István súlyos testi sértés, Jánosi Ferenc gondatlanságból okozott súlyos testi sértés, Jánosi István súlyos testi sértés. — Április 20. Ifj. Szonyegyi Pál s tsa súlyos testi sértés, Tóth István s tsa hatóság elleni erőszak. — Április 23. Csincsa Márton hatóság elleni erő-

szak, Váradi Jánosné lopás, Pap András lopás. — Április 24. Szabó Nándor hatóság elleni erőszak, Molnár Erzsébet magzatelhajtás. — Április 27. Kosztics Zsigmond lopás, id. Prester János s 2 tsa hatóság elleni erőszak. — Április 30. Pogárdi Sándorné súlyos testisértés, Müller Károly s neje emberölés.

— **Tűz.** Gárdony községben Kossa Sándor szérűskertjében március 30-án este fél 9 órakor tűz ütött ki, mely a szérűskert egyik kazalát emésztette fel. A tüzet, melynek oka ismeretlen, sikerült az összefutott lakoságnak elnyomni. A leégett szalmakazal biztosítva nem volt.

— **Furcsa fizetés.** Simon István, Széchenyi-utcai kovács, a napokban inságt emelt Németh Juli (Palotai-u. 30.) cselédje ellen, ki egy látogatása alkalmával, míg asszonya a könyvháiban volt elfoglalva, értékes féhermenekűket lopott. A rendőrség megkeresésére az elvetemült cseléd boismerte bűnét, de a lopott holmit előadni nem tudta, mivel Laki Julianna és Hadnagy Mari barátnőinek már eladta. A rendőrség a tolvaj cselédet lezárta, hol lesz alkalmá gondolkodni arról, hogy legjobban az egyenes út.

— **Tolvaj cseléd.** Nyári Lajosné (Malom-u. 5.) varrónő a rendőrségen panaszt emelt Németh Juli (Palotai-u. 30.) cselédje ellen, ki egy látogatása alkalmával, míg asszonya a könyvháiban volt elfoglalva, értékes féhermenekűket lopott. A rendőrség megkeresésére az elvetemült cseléd boismerte bűnét, de a lopott holmit előadni nem tudta, mivel Laki Julianna és Hadnagy Mari barátnőinek már eladta. A rendőrség a tolvaj cselédet lezárta, hol lesz alkalmá gondolkodni arról, hogy legjobban az egyenes út.

— **Rendőri hírek.** Csokonai Imre engedély nélkül koldult s ennek megtörténte után a kapitánysághoz ittas állapotban lépett be, miért Zavaros Aladár r.alkapitány 2 napi elzárásra ítélte. Az elitoloncolástól fehérvári illetősége mentette meg. — Özv. Bernát Józsefnél utrendőri kihágás címén 5 koronára ítélték el. — Szekeres Mari, ismert csavargó, anyai pálinkát ivott, hogy lábáról 4 napi elzárásra dőlt le.

A fák és madarak napja.

Május elején nálunk is megtartják az iskolák növendékei a fák és madarak napját. Apponyi miniszter rendelte így s nagyon helyesen rendelte. Hiszen ennek a témának fejtegetésére akár minden héten kellene pár órát fordítani.

Amnyi bizonyos, hogy tanítóink sok tekintetben tájékozatlanok még ennek az új tárgynak fejtegetésében. Nem mintha nem tudnának sokféle oldalról hozzászólni, de rendszeresen s a rövid időt praktikusán és célravezetően felhasználni, — ezt nem mindegyik tudhatja.

Pompás könyvecskét bocsátott a nyilvánosság elé Krécsy Béla budapesti állami főreáliskolai tanár a fák és madarak napjáról. Beleszóvi saját nagyértékű tapasztalatait, melyeket évek során az amerikai iskolák tanulmányozása közben szerzett. Az egész könyv csupa praktikuság, csupa átszűrt, megérett tapasztalat. A ki átolvassa érett gyümölcsöt szed, a mely élvezetet is szerez és haszna is van belőle. A stílus világos, egyszerű élvezetes. Nagyon örülnék, ha az iskolák vezetői az okos újítás minél hasznosabbá fordíthatása céljából beszeretnék ezt az okos könyvecskét, a melynek ára 1 kor. és beszerezhető a szerzőnél. Budapest, VI., Felsőerdősor-utca 5. sz.

Izleltől itt adunk belőle egy részletet.

Az apró madaraknak táplálék gyanánt való felhasználása által legtöbb kárt tesznek Európa madárvilágában a Földközi Tenger partvidékeinek országai, melyeknek keresztül a téli időre enyhébb éghajlatot kereső európai madárság délre vonul, de az enyhébb éghajlat helyett milliányi hasznos madár lel évenle ott halálát. Mikor azokról a mézárásokról olvasunk, melyeket a spanyolok, franciák, olaszok, svájciak, dél-tiroliak stb. mindenféle hálóval, hurokkal, lépvesszővel, fegyverrel, sőt még a legborzasztóbb erővel, a villamosítással is, a különböző madarak ellen folytatnak, méltán felházdhat bennünk a vér. A legjámborabb, legártalmatlanabb madarak, mint a fecskék, poszták, fülemilék, pacsírták milliókban

vezérennek el minden ősszel, tavasszal s vándorolnak — pusztákön rülságos önzésből, falánkságból — az ember éhes gyomrába. Ezekben az országokban niár százévek óta megszokott tápláléka a népek madárvonulás idején az aprómadárpecsenye s törvényes intézkedésekkel lezoktatni őket arról, ugyszólván lehetetlenség. Mikor pár év előtt Siciliában s Dél-Olaszországban jártam, magam is tapasztaltam, hogy a dél-olasz vendéglőkben s a tengeri hajók étlapján rendes étel volt az aprómadárpecsenye. Mivel én soha meg sem kíséreltem abba magam is belekóstolni, egyszer a hajóskapitányunk meg is kérdezte tőlem, miért ovakodom én aprómadárpecsenyétől, mikor az oly izletes eledél? „Lássá kapitány ur — feleltem neki — én mindig arra gondolok, hogy ezek az apró madarak az én hazámba vagy valamelyik más európai országban igen hasznos állatok voltak s ezután is azok lehetnek volna, ezért én még halgatag sem járulok hozzá az ő pusztításukhoz. Ha a kiülföldi utazók sokan követnék példámát, talán végre az olaszok is rájönnének, hogy az ő madárritásuk csuf dolog is, oktalanság is.” Csakhoggy bizony, hiába beszél az ember ilyenket még manapság az olaszoknak.

Hiteles adatok szerint Olaszország Friaoul tartományában 1891. év őszén 3 hónap alatt több mint 600 ezer apró madarat öltek meg; Brescia észak-olaszországi városban, ugyanezen évben mintegy 500 ezer darab apró madarat vámmoltak el; 1896. őszén a montenegrade-i szorosban három vadász egy nap alatt 300 kilogramm fecskét fogott, ami majdnem 15 ezer darabot tesz ki s Dél-Tiroloba évenként több mint fél millió apró madarat fognak el. A fúrjek különösen Észak-Afrikában fogdoszák s onnét évente Marseille kikötőjébe, mintegy 2 millió fúrjet visznek s ezenfelül milliókat évente meg Franciaország többi kikötőjébe s Angliába; így aztán nem csoda, ha a fúrjek száma az európai mezőkön mindenütt nagyon mecsappant.

A felsoroltakon kívül van még egy veszedelmes fajtájuk a madár pusztítóknak. Azok, kik a madarakat tollaik végett fogdoszák, mert a madártoll az ez idő szerinti női divatnak nélkülözhetetlen dísz és kelleke. El sem képzeljük, mily óriási mennyiségben pusztítják legártatlanabb s leghasznosabb madarakat a női divat kedvéért. Azt mondják, egyetlen londoni divatruks hetenkint 25—30 ezerre rugó kolibrít szokott kapni Dél-Amerikából s az Egyesült Államokban évente mintegy 10 millió kolibrít használnak fel női kalapdíszítésre s ugyanannyit magában Pennsylvania államban 1 év alatt 1 millióra rugó hazai pintyöke félc madarat öltek meg a divatárusok céljaira. Pedig, ha a női divat nem tud el lenni madártollidisz nélkül, e célra — a szivervány minden színére festve s minden alakra idomítva — azoknak a madaraknak tollai is felhasználhatók lennének, melyek irtása nem okoz kárt gazdasági érdekeinknek, minők a házi szárnyasok s a vizi madarak egy részének tollai. S bizonyos állatfajok bőrével, minők a mókus, hős-csög, egér stb., egyeseivel az idézett madarak tollait határtalan változatosságu dísztárgyakat nyujtanak a divatnak s reméljük is, hogy eljön az idő — kivált a madár-ünnepek oktató hatása következtében — mikor a nők lemondanak a mostani madártollidisz divatjáról, mely oly súlyos károkat okoz a gazdaságnak s akkor nem leendő szükséges olyanforma törvényes intézkedésekre, minőkét az amerikai Massachusetts állam törvényhozői elrendelni akartak.

Piaci árak.

Székesfehérvár 1907. április 3-án
(100 klg. számítva.)

	kor. fill.	kor. fill.
Buza:	14 60	—
Rozs:	12 80	13 —
Árpa:	12 20	12 40
Zab:	14 —	14 40
Tengeri: (uj)	10 60	—

Forgalom élénk.